

Geen ongerechtvaardigde geoblocking meer: Verordening (EU) 2018/302 toegelicht¹

Consumenten die online goederen of diensten willen kopen kunnen dat soms niet doen op websites van ondernemingen die in een andere EU-lidstaat zijn gevestigd, omdat aankopen worden geblokkeerd op basis van de geografische locatie van de consument. Verordening (EU) 2018/302 inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking beoogt discriminatie op grond van nationaliteit, verblijfplaats of plaats van vestiging aan te pakken bij de toegang tot goederen en diensten in de EU in gevallen waarin daarvoor geen objectieve rechtvaardiging bestaat. Daartoe omvat de verordening een reeks regels in verband met toegang tot online-interfaces, toegang tot goederen en diensten en non-discriminatie in verband met betaling. Deze bijdrage schetst de totstandkoming van de verordening, onderzoekt de doelstelling, het toepassingsgebied, en een aantal materiële bepalingen, en blikst ten slotte vooruit naar een mogelijke herziening in de toekomst.

1. Inleiding

Het internet heeft territoriale grenzen op veel vlakken doen vervagen. Toch botsen consumenten die online goederen of diensten willen aanschaffen soms op de onmogelijkheid om hun aankoop daadwerkelijk te realiseren op websites van in het buitenland gevestigde ondernemingen. In 2015 werd in de Europese Unie (EU) vastgesteld dat slechts 37% van de websites effectief consumenten van over de grens toeliet een aankoop te verrichten.² Een studie uitgevoerd door een van de *Joint Research Centres* van de Europese Commissie constateerde dat grensoverschrijdende toegang tot onlineaanbieders van (niet-audiovisuele) mediaproducten, zoals e-boeken of games, in de meerderheid van de gevallen werd geblokkeerd.³ Dergelijke praktijken worden vaak aangeduid met de term 'geoblocking', het blokkeren op basis van geografische locatie. Geoblocking in het kader van onlineshoppen kan verschillende vormen aannemen, zoals het ontzeggen van toegang tot een website, automatische doorgeleiding naar een andere versie van de website, de weigering om te verkopen en het wijzigen van de algemene voorwaarden en/of prijzen.⁴ Enerzijds kunnen consumenten daardoor toegang hebben tot een minder gevarieerd aanbod aan goederen en diensten ('*the variety effect*'), en anderzijds kan er sprake zijn van prijsdiscriminatie ('*the price effect*').⁵ In de praktijk heeft dit dus tot gevolg dat het potentieel van de Europese interne markt in de onlinecontext niet wordt gerealiseerd.

Om ongerechtvaardigde vormen van geoblocking bij het verrichten van grensoverschrijdende transacties in de EU aan banden te leggen werd op 28 februari 2018 een verordening aangenomen.⁶ De verordening beoogt discriminatie op grond van nationaliteit, verblijfplaats of plaats van vestiging aan te pakken bij de toegang tot goederen en diensten in de EU in gevallen waarin er daarvoor geen objectieve rechtvaardiging bestaat.

Deze bijdrage schetst eerst de rationale van het wetgevend ingrijpen en de totstandkoming ervan, en staat kort even stil bij de keuze van het wetgevend instrument. Daarna wordt de doelstelling en het toepassingsgebied van de verordening toegelicht, en wordt een aantal materiële bepalingen, onder meer in verband met de toegang tot online-interfaces, de toegang tot goederen en diensten, non-discriminatie in verband met betaling en handhaving en bijstand aan consumenten, onderzocht. Tot slot wordt aandacht besteed aan een aantal knelpunten, een mogelijke herziening van de verordening in de toekomst en het belang ervan in de bredere context van de digitale eenge-maakte markt.

* Manama IP- en ICT-recht, KU Leuven

** Docent Recht & Technologie, Faculteit Recht & Criminologie, Universiteit Gent

1. Een eerdere versie van dit artikel verscheen in *DCCR – Droit de la Consommation Consumentenrecht*, no. 119.

2. GfK Belgium, 'Mystery shopping survey on territorial restrictions and geo-blocking in the European digital single market', 2016, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2f45c29f-c35b-11e6-a6db-01aa75ed71a1/language-en> (consultatie 6 maart 2018), p. 28.

3. G. Alaveras, E. Gomez-Herrera & B. Martens, 'Geo-blocking of Non Audio-visual Digital Media Content in the EU Digital Single Market', JRC Digital Economy Working Paper 2017-02, <https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc106520.pdf>.

4. GfK Belgium, 'Mystery shopping survey on territorial restrictions and geo-blocking in the European digital single market', 2016, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/2f45c29f-c35b-11e6-a6db-01aa75ed71a1/language-en> (consultatie 6 maart 2018), p. 24.

5. G. Alaveras, E. Gomez-Herrera & B. Martens, 'Geo-blocking of Non Audio-visual Digital Media Content in the EU Digital Single Market', JRC Digital Economy Working Paper 2017-02, <https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc106520.pdf>, p. 6-7.

6. Verordening (EU) 2018/302 van het Europees Parlement en de Raad van 28 februari 2018 inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking en andere vormen van discriminatie van klanten op grond van nationaliteit, verblijfplaats of plaats van vestiging in de interne markt, en tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 2006/2004 en (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, *PbEU* 2018, L 60 I/1, 2 maart 2018 (hierna: Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking).

2. Wat voorafging...

In haar 'Strategie voor een digitale eengemaakte markt voor Europa'⁷ uit mei 2015 stelde de Europese Commissie als een van de speerpunten het vaststellen van een passend kader voor e-commerce en het voorkomen van oneerlijke praktijken zoals discriminatie van consumenten en bedrijven voorop. Een van de specifieke doelstellingen hieromtrent was het voorkomen van ongefundeerde of ongerechtvaardigde geoblocking. In de mededeling van de Commissie wordt geoblocking beschreven als het 'om commerciële redenen blokkeren door onlineverkopers van de toegang tot websites die in andere landen zijn geregistreerd'.⁸ De Commissie verwees bijvoorbeeld naar situaties waarin consumenten wel toegang krijgen tot een website, maar in werkelijkheid geen aankoop kunnen verrichten of enkel na doorverwijzing naar een lokale website van dezelfde onderneming een ander assortiment aan goederen en diensten aangeboden krijgen of geconfronteerd worden met andere, meestal hogere, prijzen. In dit laatste geval worden door middel van geolokalisering automatisch andere prijzen toegepast op basis van de geografische locatie van de klant. Handelaren passen geoblocking toe om de interne markt op basis van nationale grenzen kunstmatig te segmenteren. Geoblocking kan het gevolg zijn van een eenzijdige beslissing van één handelaar, maar kan ook te wijten zijn aan overeenkomsten tussen concurrenten om de markt te verdelen of verticale overeenkomsten in een bepaalde distributieketen. Hoewel de verschillen in behandeling soms gerechtvaardigd kunnen zijn omdat handelaren specifieke wettelijke verplichtingen moeten nakomen, is er volgens de Commissie in de meerderheid van de gevallen sprake van onbillijke marktpraktijken die de voordelen van de eengemaakte markt ontnemen aan bedrijven en consumenten in de EU.⁹

In 2006 werd een discriminatieverbod in het kader van het dienstenverkeer tussen de EU-lidstaten ingeschreven in artikel 20 Dienstenrichtlijn. Het eerste lid van dit artikel bepaalt dat afnemers van diensten niet geconfronteerd mogen worden met discriminerende eisen op grond van hun nationaliteit of verblijfplaats.¹⁰ In het tweede lid wordt dit verbod onmiddellijk ingeperkt door te stellen dat dienstverrichters de mogelijkheid behouden om verschillende voorwaarden voor toegang tot hun diensten

te stellen wanneer die verschillen rechtstreeks door objectieve criteria worden gerechtvaardigd.¹¹ De Dienstenrichtlijn haalt zelf een aantal voorbeelden aan van objectieve criteria die per land kunnen verschillen, maar daarom niet resulteren in onrechtmatige discriminatie van EU-onderdanen. Het kan bijvoorbeeld gaan om extra kosten die voortvloeien uit de afstand, verschillende marktvoorwaarden ten gevolge van seizoensinvloeden, prijsvorming door verschillende concurrenten of bijkomende risico's ten gevolge van voorschriften die afwijken van die in de lidstaat van vestiging.¹²

Artikel 20 Dienstenrichtlijn is echter in de praktijk niet voldoende doeltreffend gebleken.¹³ Deze bepaling heeft de rechtsonzekerheid in onvoldoende mate teruggedrongen, met name vanwege de mogelijkheid om verschillen in behandeling te rechtvaardigen en de bijhorende moeilijkheden bij de handhaving ervan in de praktijk.¹⁴ Het was immers niet duidelijk genoeg welke objectieve criteria al dan niet een rechtvaardiging vormen voor de verschillen in behandeling van klanten door handelaren.¹⁵ De in overweging 95 Dienstenrichtlijn opgenoemde objectieve criteria lijken erop te wijzen dat ook commerciële redenen ter rechtvaardiging kunnen dienen, waardoor handelaren in de praktijk toch ruimte krijgen om zelf hun afzetmarkt te bepalen.¹⁶ Bovendien kunnen de verschillende vormen van discriminatie op grond van nationaliteit, woonplaats of plaats van vestiging ook ontstaan ten gevolge van acties door in derde landen gevestigde bedrijven die buiten het toepassingsgebied van de Dienstenrichtlijn vallen.¹⁷

Om de geoblockingproblematiek aan te pakken, en de beperkte doeltreffendheid van artikel 20 Dienstenrichtlijn te ondervangen, maakte de Europese Commissie in mei 2016 haar voorstel voor een verordening inzake de aanpak van geoblocking en andere vormen van discriminatie op basis van nationaliteit, verblijfplaats of plaats van vestiging in de interne markt, bekend. Dit voorstel werd geformuleerd met inachtneming van de resultaten van een grote openbare raadpleging, een mystery-shopping-onderzoek, en een effectbeoordeling.¹⁸ Na twee jaar onderhandelen werd de 'Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking en andere vormen van discriminatie van klanten op grond van nationaliteit, verblijfplaats of plaats van vestiging in de interne markt, en tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 2006/2004 en

7. Europese Commissie, Mededeling: *Strategie voor een digitale eengemaakte markt voor Europa*, 6 mei 2016, COM(2015)192 def. – SWD(2015)100 def.

8. *Ibidem*, p. 6.

9. *Ibidem*, p. 4-6.

10. Artikel 20 lid 1 Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt, *PbEU* 2006, L 376/36-68, 27 december 2006 (hierna: Dienstenrichtlijn).

11. Artikel 20 lid 2 Dienstenrichtlijn.

12. Overweging 95 Dienstenrichtlijn.

13. Overweging 4 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

14. Er is slechts in een beperkt aantal gevallen daadwerkelijk handhavend opgetreden na een inbreuk op artikel 20 Dienstenrichtlijn. Er ontbreekt daarnaast samenwerking tussen handhavingsautoriteiten uit de verschillende lidstaten en sommige lidstaten hebben zelfs geen nationale autoriteiten aangewezen om het discriminatieverbod te handhaven. Zie T. Weermeijer & N.C. Lodder, 'De Geoblocking-verordening: digitale EU-grenzen doorbroken', *IR* 2016, afl. 3, p. 102.

15. Europese Commissie, Mededeling: *Strategie voor een digitale eengemaakte markt voor Europa*, 6 mei 2016, COM(2015)192 def. – SWD(2015)100 def., p. 2.

16. T. Weermeijer & N.C. Lodder, 'De Geoblocking-verordening: digitale EU-grenzen doorbroken', *IR* 2016, afl. 3, p. 102.

17. Overweging 4 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

18. Europese Commissie, Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake de aanpak van geoblocking en andere vormen van discriminatie van klanten op basis van nationaliteit, verblijfplaats of plaats van vestiging in de interne markt en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2006/2004 en Richtlijn 2009/22/EG, COM/2016/0289 final – 2016/0152 (COD), p. 5-6.

(EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG' in februari 2018 officieel aangenomen en op 2 maart 2018 gepubliceerd in het *Publicatieblad*.¹⁹ De verordening is van toepassing sinds 3 december 2018.²⁰

3. Keuze van het soort wetgevend instrument

Overweging 41 van de verordening verduidelijkt dat de keuze voor een verordening die rechtstreeks van toepassing is in alle lidstaten noodzakelijk was om te garanderen dat de non-discriminatiebepalingen op uniforme wijze worden toegepast in de hele EU. Verder wordt benadrukt dat enkel een verordening de mate van duidelijkheid, uniformiteit en rechtszekerheid biedt die noodzakelijk is om de doelstelling te bereiken, namelijk klanten toe te laten ten volle voordeel te halen uit de vooropgestelde regels. In de context van de digitale eengemaakte markt werd recent wel vaker de voorkeur gegeven aan een verordening boven een richtlijn, zoals bijvoorbeeld in verband met gegevensbescherming,²¹ grensoverschrijdende portabiliteit,²² of grensoverschrijdende pakketbezorgdiensten.²³

4. Doelstelling en toepassingsgebied

Geoblocking wordt in overweging 1 van de verordening omschreven als een praktijk waarbij 'handelaren die in een lidstaat opereren, de toegang tot hun online interfaces, zoals websites en apps, blokkeren of beperken voor klanten uit andere lidstaten die grensoverschrijdende handelstransacties wensen te verrichten'.²⁴ Er is eveneens sprake van geoblocking wanneer handelaren voor klanten uit andere lidstaten verschillende algemene toegangsvoorwaarden toepassen voor de toegang tot hun goederen en diensten, zowel online als offline.²⁵ Indien geen objectieve rechtvaardiging voorhanden is voor dergelijke verschillen in behandeling, zal er sprake zijn van ongerechtvaardigde geoblocking in de zin van de verordening.

Artikel 1 lid 1 zet de algemene doelstelling uiteen en bepaalt dat 'deze verordening (...) tot doel [heeft] bij te dragen aan de goede werking van de interne markt door het voorkomen van ongerechtvaardigde geoblocking en andere vormen van discriminatie die, direct of indirect, op de nationaliteit, de verblijfplaats of de plaats van vestiging van klanten is gebaseerd (...)'.²⁶ De verordening beoogt aldus zowel directe als indirecte discriminatie tegen te gaan en heeft ook betrekking op ongerechtvaardigde verschillen in behandeling op grond van andere onderscheidende criteria dan nationaliteit, de verblijfplaats of de plaats van vestiging van een klant die tot hetzelfde resultaat leiden. Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan informatie verzameld op basis van de fysieke locatie of het IP-adres van de klant, het leveringsadres, de gekozen taal of de lidstaat waar het betaalinstrument van de klant is uitgegeven.²⁷ Zo streeft de verordening ernaar klanten meer keuzemogelijkheden en een betere toegang tot goederen en diensten te bieden, en tegelijk rekening te houden met de vrijheid van handelaren om hun handelsbeleid te organiseren.²⁸

De materiële werkingssfeer is grotendeels beperkt tot de sectoren waarop de Dienstenrichtlijn van toepassing is om consistentie en maximale rechtszekerheid voor handelaren en klanten te waarborgen.²⁹ Dit heeft tot gevolg dat onder andere niet-economische diensten van algemeen belang, financiële diensten, met inbegrip van betalingsdiensten, en diensten op het gebied van vervoer uitgesloten zijn.³⁰ Audiovisuele diensten, zoals films, tv-series en diensten die als hoofddoel het verstrekken van toegang tot uitzendingen van sportevenementen hebben, zijn eveneens uitgesloten aangezien het exploitatierecht van dit soort diensten vaak wordt verleend op basis van exclusieve territoriale licenties.³¹ Daarentegen vallen andere niet-audiovisuele, langs elektronische weg verrichte diensten, de online- en offlinedetailhandel van goederen,

19. Verordening (EU) 2018/302 van het Europees Parlement en de Raad van 28 februari 2018 inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking en andere vormen van discriminatie van klanten op grond van nationaliteit, verblijfplaats of plaats van vestiging in de interne markt, en tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 2006/2004 en (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, *PbEU* 2018, L 60/1, 2 maart 2018.

20. Artikel 11 lid 1 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking. Lid 2 bepaalt dat artikel 6 in verband met passieve verkopen met ingang van 2 maart 2018 van toepassing is op bepalingen van voor 23 maart 2020 gesloten overeenkomsten die in overeenstemming zijn met artikel 101 VWEU en met gelijkwaardige regels van nationaal mededingingsrecht. De Europese Commissie publiceerde ook een Nederlandstalig document met vragen en antwoorden over de verordening, zie https://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=55384.

21. Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), *PbEU* 2016, L 119/1, 4 mei 2016.

22. Verordening (EU) 2017/1128 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 betreffende grensoverschrijdende portabiliteit van online-inhoudsdiensten in de interne markt, *PbEU* 2017, L 168/1, 30 juni 2017.

23. Verordening (EU) 2018/644 van het Europees Parlement en de Raad van 18 april 2018 betreffende grensoverschrijdende pakketbezorgdiensten, *PbEU* 2018, L 112/19, 2 mei 2018.

24. Overweging 1 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

25. *Ibidem*.

26. Artikel 1 lid 1 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

27. Overweging 6 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

28. Overweging 5 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

29. Overweging 8 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking. Noteer wel dat voor zover de bepalingen van de verordening in strijd zijn met de bepalingen van de Dienstenrichtlijn, de bepalingen van de verordening zullen prevaleren: overweging 4 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

30. Artikel 1 lid 3 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking *juncto* artikel 2 lid 2 Dienstenrichtlijn.

31. Overweging 8 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking; D.P. Kuipers & M.A.M.L. van de Sanden, 'Het verbod op geoblocking en geodiscriminatie: het voorstel voor een verordening betreffende de aanpak van geoblocking en andere vormen van geodiscriminatie nader bezien', *NtER* 2016, afl. 7, p. 245; M. Trimble, 'Geoblocking and "legitimate trade"', in: C. Heath, A. Kamperman Sanders & A. Moerland (red.), *Intellectual Property and obstacles to legitimate trade*, Deventer: Wolters Kluwer 2018 (in druk), https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3135036, p. 6.

toerisme en entertainment wel onder het toepassingsgebied.³² Wanneer niet-audiovisuele diensten echter hoofdzakelijk bestaan uit het bieden van toegang tot en het gebruik van auteursrechtelijk beschermde werken of ander beschermd materiaal, dan worden deze diensten uitgesloten van het verbod in het eerste lid van artikel 4 van de verordening.³³ Dit verbod wordt hieronder verder toegelicht.

In tegenstelling tot de Dienstenrichtlijn strekt de personele werkingssfeer zich uit tot alle handelaren die in de EU actief zijn, met inbegrip van onlinemarktplaatsen.³⁴ Handelaren die gevestigd zijn in derde landen, maar goederen en diensten aanbieden in de EU³⁵ zullen met andere woorden de verordening moeten eerbiedigen. Zo verzekert men dat concurrerende handelaren aan dezelfde vereisten onderworpen worden.³⁶ Op grond van de definitie in artikel 2 lid 13 van de verordening kunnen zowel consumenten als ondernemingen optreden als klant. De reden hiervoor is dat kleine(re) ondernemingen³⁷ in het bijzonder zich vaak in een vergelijkbare positie bevinden als consumenten wat betreft algemene toegangsvoorwaarden wanneer zij als eindgebruikers goederen en diensten wensen aan te kopen. Ondernemingen die kunnen worden gekwalificeerd als klant zullen daarom op dezelfde wijze beschermd worden tegen discriminatie op grond van hun nationaliteit, verblijfplaats of plaats van vestiging. Deze bescherming geldt echter niet voor klanten, zowel consumenten als ondernemingen, die een goed of dienst kopen met oog op wederverkoop, transformatie, verwerking, verhuur of onderaanneming.³⁸

Het tweede lid van artikel 1 van de verordening verduidelijkt verder dat zuiver interne situaties in een lidstaat uitgesloten zijn van het toepassingsgebied. Dit is het geval wanneer alle relevante elementen van een transactie zich beperken tot één lidstaat. Als relevante elementen kunnen onder andere de nationaliteit, de verblijfplaats of de plaats van vestiging van de klant of van de handelaar worden aangemerkt, maar het betreft eveneens de plaats van uitvoering, de bij de transactie of aanbod gebruikte betaalmiddelen en het gebruik van een online-interface.³⁹ De verordening zal dus enkel van belang zijn bij grensoverschrijdende transacties en geen impact hebben op binnenlandse transacties.⁴⁰

Lid 6 bepaalt dat de loutere naleving van de verordening niet zodanig mag worden uitgelegd dat een handelaar activiteiten richt op de lidstaat waar de consument zijn gewone verblijfplaats of woonplaats heeft in de zin van artikel 6 lid 1 onderdeel b Rome I-Verordening en van artikel 17 lid 1 onderdeel c Brussel I-Verordening. Overweging 13 van de verordening verduidelijkt dat ‘het loutere feit dat de handelaar de toegang tot een online-interface voor consumenten uit een andere lidstaat niet blokkeert of beperkt, geen verschillende algemene toegangsvoorwaarden toepast in de in deze verordening bedoelde gevallen, of geen verschillende voorwaarden toepast voor betalingstransacties met aanvaarde betaalmiddelen, op zichzelf – voor de bepaling van het toepasselijke recht en de rechterlijke bevoegdheid – niet zodanig [kan] worden opgevat dat de handelaar “zijn activiteiten op de lidstaat van de consument richt”’. Welk recht van toepassing zal zijn en welke rechtbanken bevoegd zullen zijn moet nog steeds worden bepaald op basis van, respectievelijk, de Rome I-Verordening en de Brussel I-Verordening, en de daarbij behorende rechtspraak.⁴¹ Er wordt aangenomen dat deze explicitering ervoor zal zorgen dat met name kmo's mogelijk een minder grote drempel zullen ervaren om grensoverschrijdend te verkopen.⁴²

5. Toegang tot online-interfaces

Het verbod op geoblocking werd ingevoerd ter verbetering van de mogelijkheden voor klanten om toegang te krijgen tot informatie met betrekking tot de verkoop van goederen en de verrichting van diensten en om de transparantie te vergroten, ook wat prijzen betreft.⁴³ Dit verbod bestaat uit twee deelverboden. Artikel 3 lid 1 van de verordening bepaalt dat handelaren de toegang tot online-interfaces⁴⁴ niet mogen blokkeren op grond van nationaliteit, woonplaats of plaats van vestiging van de klant. Dit artikel verwijst naar online-interfaces omdat de Europese Commissie het verbod niet wilde beperken tot websites, maar alle vormen van toegang tot het aangaan van commerciële transacties via software wilde omvatten, inclusief mobiele applicaties.⁴⁵ Artikel 3 lid 2 van de verordening bepaalt dat klanten niet langer doorgeleid mogen worden naar een andere versie van de online-interface op basis van hun nationaliteit, woonplaats of plaats van vestiging,

32. T. Weermeijer & N.C. Lodder, ‘De Geoblocking-verordening: digitale EU-grenzen doorbroken’, *IR* 2016, afl. 3, p. 101.

33. Overweging 8 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

34. Overweging 17 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

35. Zie daarover overweging 4 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

36. *Ibidem*.

37. In Nederland ook aangeduid met de term mkb (midden- en kleinbedrijf), in België met de notie kmo (kleine of middelgrote onderneming).

38. Overweging 16 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

39. Overweging 7 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

40. D.P. Kuipers & M.A.M.L. van de Sanden, ‘Het verbod op geoblocking en geodiscriminatie: het voorstel voor een verordening betreffende de aanpak van geoblocking en andere vormen van geodiscriminatie nader bezien’, *NtER* 2016, afl. 7, p. 245.

41. Europese Commissie, ‘Questions and answers relating to the Regulation on addressing unjustified geoblocking and other forms of discrimination based on customers’ nationality, place of residence or place of establishment within the internal market (“Geo-blocking Regulation”)’, http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=50568, p. 22.

42. D.P. Kuipers & M.A.M.L. van de Sanden, ‘De (finale) verordening op het verbod van geoblocking en andere vormen van geodiscriminatie: Een game changer voor online handel binnen de EU?’, *NtER* 2018, afl. 1-2.

43. Overweging 18 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

44. Artikel 2, lid 16 van de verordening definieert online-interfaces als ‘software, met inbegrip van een website of een deel daarvan en toepassingen, met inbegrip van mobiele applicaties, die wordt beheerd door of namens een handelaar en die dient om klanten toegang te geven tot zijn goederen of diensten met het oog op transacties met betrekking tot die goederen of diensten’.

45. Overweging 18 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking. Zie ook: D.P. Kuipers & M.A.M.L. van de Sanden, ‘Het verbod op geoblocking en geodiscriminatie: het voorstel voor een verordening betreffende de aanpak van geoblocking en andere vormen van geodiscriminatie nader bezien’, *NtER* 2016, afl. 7, p. 246.

tenzij ze hiervoor uitdrukkelijk toestemming hebben verleend en het eenvoudig blijft om terug te keren naar de oorspronkelijke versie van de online-interface.⁴⁶ Het is met andere woorden nog steeds toegelaten voor handelaren om verschillende versies van elektronische interfaces, gericht op klanten uit verschillende lidstaten, te gebruiken zolang alle versies te allen tijde voor elke klant toegankelijk blijven.⁴⁷ Daarnaast zal een klant die zijn uitdrukkelijke toestemming⁴⁸ verleend heeft bij een eerste bezoek aan een online-interface, bijvoorbeeld bij de aanmaak van een persoonlijke account of andere vorm van registratie, bij een volgend bezoek aan die online-interface opnieuw de versie van zijn of haar eerder geuite voorkeur te zien krijgen. De toestemming zal met andere woorden geldig blijven bij alle latere bezoeken van dezelfde klant aan de online-interface.⁴⁹ Het moet echter steeds mogelijk blijven voor de klant om deze toestemming in te trekken.⁵⁰

Deze twee verboden zijn niet van toepassing wanneer de blokkering, beperking van toegang of doorgeleiding naar een alternatieve versie van online-interfaces noodzakelijk is voor het voldoen aan een unierechtelijke of nationale wettelijke verplichting in een lidstaat waar de handelaar actief is.⁵¹ Een lidstaat kan bijvoorbeeld beschikken over wetgeving met een verbod op het weergeven van specifieke inhoud.⁵² In dat geval mag een handelaar niet verhinderd worden dergelijke verplichtingen na te leven⁵³ voor zover hij een duidelijke en precieze uitleg verstrekt over de wettelijke verplichting in kwestie in de taal van de online-interface waartoe de klant oorspronkelijk toegang trachtte te krijgen.⁵⁴ De preambule van de verordening verduidelijkt bovendien in deze context dat de vrijheid van meningsuiting en het pluralisme van de media, waaronder de persvrijheid, te allen tijde gewaarborgd moeten blijven en de verordening geenszins de uitoefening van deze grondrechten in de weg wil staan.⁵⁵

6. Toegang tot goederen en diensten

Daarenboven mogen handelaren geen verschillende algemene toegangsvoorwaarden⁵⁶ hanteren op basis van nationaliteit, woonplaats of plaats van vestiging van de klant. Artikel 4 lid 1 van de verordening beschrijft een drietal scenario's waarin de handelaar een volledige en gelijke toegang tot de verschillende aangeboden goederen en diensten moet verzekeren.

Ten eerste geldt dit verbod wanneer de handelaar goederen verkoopt in een lidstaat die in de algemene voorwaarden als plaats van levering wordt aangemerkt of de algemene voorwaarden voor de klant een optie bevatten om in een bepaalde lidstaat de goederen op een overeengekomen plaats op te halen.⁵⁷ In deze context moet de klant met andere woorden de goederen tegen precies dezelfde voorwaarden kunnen kopen als vergelijkbare klanten die ingezetenen zijn van de lidstaat van de handelaar, bijvoorbeeld wat betreft de prijs en de voorwaarden voor de levering van de goederen. Zo kan een Nederlandse consument bijvoorbeeld een koelkast kopen via een Duitse website, en de koelkast zelf ophalen in Duitsland of de levering zelf organiseren.⁵⁸ Het artikel verplicht de handelaar echter niet te leveren in andere lidstaten.⁵⁹

Vervolgens moet een handelaar zich aan deze bepaling houden wanneer hij via elektronische weg diensten verricht (en fysieke levering derhalve niet vereist is).⁶⁰ Zo moet een Hongaarse klant clouddiensten kunnen aankopen van een Duitse onderneming onder dezelfde voorwaarden als Duitse klanten. De bepaling is echter niet van toepassing wanneer het diensten betreft die in de toegang tot en het gebruik van auteursrechtelijk beschermde werken of ander beschermd materiaal voorzien. Deze uitzondering strekt zich eveneens uit tot auteursrechtelijk beschermde werken of ander beschermd materiaal in een niet-tastbare vorm.⁶¹

Ten slotte strekt het verbod zich uit tot diensten die door de klant worden afgenomen in het land waar de handelaar actief is. In deze situatie kan gedacht worden aan hotelaccommodaties, sportevenementen, autoverhuur en toe-

46. *Ibidem*.

47. Overweging 20 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

48. Overweging 20 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking verduidelijkt dat dit kan 'onder meer door een voorkeur ter zake van een persoonlijk account kenbaar te maken'.

49. *Ibidem*.

50. Overweging 20 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

51. Artikel 3 lid 3 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

52. Bijvoorbeeld online gokdiensten: M. Trimble, 'Geoblocking and "legitimate trade"', in: C. Heath, A. Kamperman Sanders & A. Moerland (red.), *Intellectual Property and obstacles to legitimate trade*, Deventer: Wolters Kluwer 2018 (in druk), https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3135036.

53. Overweging 21 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

54. Artikel 3 lid 3 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

55. Overweging 21 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

56. Artikel 4 lid 14 definieert 'algemene toegangsvoorwaarden' als 'alle voorwaarden en andere informatie, met inbegrip van nettoverkoop-prijzen, die de toegang van klanten tot door een handelaar te koop aangeboden goederen of diensten regelen, die door of namens de handelaar worden vastgesteld, toegepast en ter beschikking gesteld van het grote publiek, en die gelden bij ontstentenis van een individueel gesloten overeenkomst tussen de handelaar en de klant'.

57. Artikel 4 lid 1 onderdeel a Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

58. Europese Commissie, 'Ending unjustified geoblocking to boost online shopping in the EU', Fact Sheet, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/ending-unjustified-geoblocking-boost-online-shopping-eu>.

59. Overweging 23 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking. Zie hierover ook: J.S. Marcus & G. Petropoulos, 'Geo-blocking of goods that require cross-border delivery: A preliminary view on EU policy considerations', https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3007578.

60. Bijvoorbeeld clouddiensten, gegevensopslagdiensten en het gebruik van zoekmachines. Zie overweging 24 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

61. Artikel 4 lid 1 onderdeel b Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

gangstickets voor festivals.⁶² Een Portugese klant kan dus bijvoorbeeld tickets kopen voor een Frans pretpark zoals Franse klanten.

Handelaren blijven in elk van deze gevallen hoe dan ook in staat om landspecifieke websites te ontwerpen en hierbij doelgerichte aanbiedingen te presenteren of uiteenlopende algemene toegangsvoorwaarden vast te stellen, bijvoorbeeld in de vorm van dynamische prijsstelling, op voorwaarde dat ze klanten op niet-discriminerende wijze behandelen.⁶³ Zolang de handelaar zijn klanten met andere woorden niet discrimineert op grond van hun nationaliteit, verblijfplaats of plaats van vestiging, belet het verbod in artikel 4 van de verordening niet dat de algemene toegangsvoorwaarden binnen een lidstaat of tussen lidstaten om andere redenen verschillen.⁶⁴ Deze andere redenen kunnen onder andere het lidmaatschap bij een vereniging of bijdragen betaald aan de handelaar zijn.⁶⁵ Handelaren mogen bovendien niet verplicht worden hun klantenservice na verkoop uit te breiden tot lidstaten waarvoor geen mogelijkheid tot levering is voorzien in de algemene voorwaarden, noch meer kosten van verzending, transport en montage te dragen dan overeengekomen.⁶⁶ Wat betreft niet-contractuele wettelijke vereisten van de lidstaat van de klant met betrekking tot de betrokken goederen of diensten, kunnen handelaren evenmin verplicht worden deze wettelijke vereisten (bijvoorbeeld etiketteringsvereisten)⁶⁷ na te leven noch hun klanten te informeren over het bestaan ervan.⁶⁸ Ten slotte bepaalt artikel 4 lid 5 dat het verbod niet van toepassing is voor zover een specifieke wettelijke bepaling belet dat een handelaar goederen verkoopt of diensten verleent aan bepaalde klanten of klanten in bepaalde gebieden. Specifiek in verband met de verkoop van boeken is het ook zo dat verschillende prijzen kunnen worden toegepast als zij daartoe verplicht zijn op basis van nationale wetgeving (de zogenaamde 'gereguleerde boekenprijzen').⁶⁹

7. Non-discriminatie in verband met betaling

Artikel 5 van de verordening voorziet in een verbod om verschillende betalingsvoorwaarden te hanteren voor de verkoop van goederen of het verlenen van diensten op basis van nationaliteit, woonplaats of plaats van vestiging van de klant. De plaats van de betaalrekening, de plaats

van vestiging van de betaaldienstverlener of het land waar het betaalinstrument is uitgegeven mogen evenmin aangewend worden om klanten te discrimineren. Het verbod geldt in de gevallen opgesomd in artikel 5 lid 1 van de verordening. Zo mogen handelaren geen betaalinstrumenten weigeren wanneer ze dit wel toestaan voor lokale klanten binnen hetzelfde betaalmerk en dezelfde categorie, wanneer voldaan is aan bepaalde authenticatievoorschriften en de betalingstransacties in een valuta luiden die de handelaar aanvaardt. Handelaren blijven echter in beginsel vrij om te beslissen welke betaalmiddelen zij wensen te accepteren van hun klanten.⁷⁰ Dit verbod belet de handelaar bovendien niet om de levering van een goed of de verrichting van een dienst uit te stellen totdat hij een bevestiging heeft ontvangen dat de betalingstransactie geslaagd is of om een vergoeding te vragen voor zover die vergoeding niet hoger is dan de kosten die de handelaar zelf voor het gebruik van het betaalinstrument maakt.⁷¹

8. Handhaving en bijstand aan consumenten

Artikel 7 bepaalt dat lidstaten een of meer instanties dienen aan te wijzen die verantwoordelijk zijn voor de adequate en doeltreffende handhaving van de verordening.⁷² In België zal dit de Economische Inspectie (Dienst E.7) zijn van de FOD Economie.⁷³ In Nederland werden de Autoriteit Consument en Markt (ACM) en de Stichting Autoriteit Financiële Markten (AFM) aangeduid.⁷⁴

Deze instanties moeten ook doeltreffende, evenredige en afschrikwekkende maatregelen kunnen treffen bij overtreding ervan. Deze maatregelen moeten worden meegedeeld aan de Commissie die ze zal publiceren op een website. In een wetsvoorstel van 20 februari 2019 wordt voorgesteld om bij overtreding een sanctie van 'niveau 2' te hanteren in België, met name strafrechtelijke geldboete van € 26 tot € 10 000.⁷⁵

Bovendien dienen lidstaten ook een of meer instanties aan te wijzen die verantwoordelijk zijn voor het verlenen van praktische bijstand aan consumenten in geval van een

62. D.P. Kuipers & M.A.M.L. van de Sanden, 'Het verbod op geoblocking en geodiscriminatie: het voorstel voor een verordening betreffende de aanpak van geoblocking en andere vormen van geodiscriminatie nader bezien', *NtER* 2016, afl. 7, p. 246; Overweging 25 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

63. T. Weermeijer & N.C. Lodder, 'De Geoblocking-verordening: digitale EU-grenzen doorbroken', *IR* 2016, afl. 3, p. 101; Overweging 27 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking. Zie ook D.P. Kuipers & M.A.M.L. van de Sanden, 'De (finale) verordening op het verbod van geoblocking en andere vormen van geodiscriminatie: Een game changer voor online handel binnen de EU?', *NtER* 2018, afl. 1-2: 'Zo kan het zijn dat een product duurder is in Frankrijk dan in Spanje. Koopt een Fransman het product via de Spaanse interface, dan geldt echter de prijs die ook voor Spanjaarden geldt.'

64. Artikel 4 lid 2 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

65. Overweging 27 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

66. Overweging 28 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

67. Overweging 29 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

68. Artikel 4 lid 3 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

69. Artikel 4 lid 5 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

70. Overweging 32 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

71. Artikel 5 lid 2 en 3 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

72. Voor de implementatie in de verschillende lidstaten, zie ook <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/geo-blocking-digital-single-market>.

73. Voor meer informatie, zie <https://economie.fgov.be/nl/over-de-fod/structuur-fod-economie/organigrammen/de-algemene-directie>.

74. Wet van 6 februari 2019 tot wijziging van de Wet handhaving consumentenbescherming (implementatie Verordening (EU) 2018/302), *Stb.* 2019, 70, en artikel 2.2 en bijlage onderdeel A Wet handhaving consumentenbescherming.

75. Wetsvoorstel houdende diverse bepalingen inzake economie, 20 februari 2019, DOC 54 3570/001.

geschil tussen consumenten en handelaren.⁷⁶ In België zal deze taak worden waargenomen door het Europees Centrum voor de Consument;⁷⁷ in Nederland werd voor de evenknie gekozen, met name het Europees Consumenten Centrum (ECC; onderdeel van Stichting Het Juridisch Loket).⁷⁸

9. Voer voor discussie ... en herziening

Over het algemeen werd de finale tekst van de verordening positief onthaald, zij het dat het compromisgehalte als hoog wordt ervaren.⁷⁹ Vooral het toepassingsgebied van de verordening was het onderwerp van hevige discussies, met name met betrekking tot werken beschermd door het auteursrecht. Consumentenorganisaties betrouwen het feit dat bijvoorbeeld audiovisuele content, e-boeken, videospellen en muziekstreamingdiensten niet (volledig) binnen het toepassingsgebied van de verordening vallen.⁸⁰ Exclusieve territoriale licenties voor dergelijke content zijn, zoals uitzendingen van sportevenementen of distributie van films, nog steeds legio.⁸¹ In ieder geval bepaalt artikel 9 van de verordening dat de Europese Commissie uiterlijk op 23 maart 2020 en vervolgens om de 5 jaar moet evalueren wat de impact ervan is op de interne markt en grensoverschrijdende elektronische handel, rekening houdend met juridische, technische en economische ontwikkelingen. Indien noodzakelijk kan de Commissie op dat moment ook een voorstel tot herziening formuleren. In het tweede lid wordt specifiek verwezen naar de problematiek van het toepassingsgebied in verband met auteursrechtelijk beschermde werken. Een uitbreiding naar dergelijke werken in de toekomst wordt breed gedragen door consumentenorganisaties,⁸² maar het water tussen de voorstanders en de auteursrecht-

hebbers was nu nog te diep. Nog geen definitieve 'game over' dus in dit domein.

Het is ook heel duidelijk dat deze verordening niet los kan worden gezien van andere regelgevende initiatieven in de context van de digitale eengemaakte markt. Zo is de Verordening betreffende grensoverschrijdende portabiliteit van online-inhoudsdiensten van toepassing sinds 20 maart 2018.⁸³ Het doel van deze verordening is te verzekeren dat abonnees van een online-inhoudsdienst die bijvoorbeeld films, sportevenementen, e-boeken, videospelletjes en muziek levert, daartoe toegang hebben wanneer ze tijdelijk in een andere EU-lidstaat dan hun eigen lidstaat verblijven.⁸⁴ Daarnaast is ook de herziening van EU-regelgeving op het vlak van digitale contracten⁸⁵ en auteursrechten bijna afgerond.⁸⁶ Ook de aangenomen verordening in verband met grensoverschrijdende pakketbezorgdiensten⁸⁷ is belangrijk, aangezien handelaren volgens de Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking niet verplicht zijn goederen te leveren in de lidstaat waar de klant zich bevindt.⁸⁸ Als alle puzzelstukjes samenvallen, dan zullen consumenten in de toekomst effectief het potentieel van de digitale eengemaakte markt kunnen benutten. Op voorwaarde uiteraard dat ook de handhaving van de regelgeving ernstig wordt genomen.

76. Artikel 8 Verordening inzake de aanpak van ongerechtvaardigde geoblocking.

77. Voor meer informatie, zie www.eccbelgie.be/themas/onlineaankopen/geoblocking.

78. Voor meer informatie, zie www.eccnederland.nl/. Zie ook: Wet van 6 februari 2019 tot wijziging van de Wet handhaving consumentenbescherming (implementatie Verordening (EU) 2018/302), *Stb.* 2019, 70, en artikel 6a.1 Wet handhaving consumentenbescherming.

79. D.P. Kuipers & M.A.M.L. van de Sanden, 'De (finale) verordening op het verbod van geoblocking en andere vormen van geodiscriminatie: Een game changer voor online handel binnen de EU?', *NtER* 2018, afl. 1-2.

80. BEUC, Press release: European Union makes shopping without borders a reality, 6 februari 2018, www.beuc.eu/publications/beuc-pr-003-2018_plenary_vote_geo-blocking_in_e-commerce_0.pdf.

81. G. Mazziotti, 'Is geo-blocking a real cause for concern in Europe?', *EUI Working Paper LAW 2015/43*, https://papers.ssrn.com/sol3/Papers.cfm?abstract_id=2728675.

82. Test-Aankoop, 'Europese webshops vlotter toegankelijk, maar onze strijd gaat voort!', 9 februari 2018, www.test-aankoop.be/familieprive/consumentenrechten/nieuws/geoblocking-verboden; BEUC, Press release: European Union makes shopping without borders a reality, 6 februari 2018, www.beuc.eu/publications/beuc-pr-003-2018_plenary_vote_geo-blocking_in_e-commerce_0.pdf.

83. Verordening (EU) 2017/1128 van het Europees Parlement en de Raad van 14 juni 2017 betreffende grensoverschrijdende portabiliteit van online-inhoudsdiensten in de interne markt, *PbEU* 2017, L 168/1, 30 juni 2017.

84. E. Lievens, "Content-wherever-you-go": Towards cross-border portability of online digital content', in: I. Claeys & E. Terryn, *Digital contracts: A European reform*, Cambridge/Antwerp/Portland: Intersentia 2016, p. 283-304.

85. Europese Commissie, Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud, COM(2015)634 final en Europese Commissie, Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de online-verkoop en andere verkoop op afstand van goederen, COM(2015)635 final.

86. O.m. Europese Commissie, Voorstel voor een Richtlijn van het Europees Parlement en de Raad inzake auteursrechten in de digitale eengemaakte markt, COM(2016)593 final; Europese Commissie, Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van voorschriften inzake de uitoefening van auteursrechten en naburige rechten die van toepassing zijn op bepaalde online-uitzendingen van omroeporganisaties en doorgifte van televisie- en radioprogramma's, COM(2016)594 final. Zie ook <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/modernisation-eu-copyright-rules> en www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-connected-digital-single-market/file-jd-directive-on-copyright-in-the-digital-single-market.

87. Verordening (EU) 2018/644 van het Europees Parlement en de Raad van 18 april 2018 betreffende grensoverschrijdende pakketbezorgdiensten. Deze verordening voorziet, in aanvulling op de bij Richtlijn 97/67/EG vastgestelde bepalingen, in specifieke bepalingen ter bevordering van betere grensoverschrijdende pakketbezorgdiensten met betrekking tot: regelgevend toezicht in verband met pakketbezorgdiensten, transparantie van tarieven en beoordeling van tarieven voor bepaalde grensoverschrijdende pakketbezorgdiensten, teneinde vast te stellen welke tarieven onredelijk hoog zijn en door handelaren aan consumenten beschikbaar gestelde informatie over grensoverschrijdende pakketbezorgdiensten (artikel 1).

88. BEUC, Press release: European Union makes shopping without borders a reality, 6 februari 2018, www.beuc.eu/publications/beuc-pr-003-2018_plenary_vote_geo-blocking_in_e-commerce_0.pdf.